

Projekt Posodobitev pedagoških študijskih programov
(Posodobitev PŠP NOO)

SISTEMSKA PRIPOROČILA ZA POSODABLJANJE
PEDAGOŠKIH ŠTUDIJSKIH PROGRAMOV

(Trajanje projekta: 1. 7. 2023–30. 6. 2026)

Konzorcij treh javnih univerz v Sloveniji

Univerza v Ljubljani, Univerza v Mariboru in Univerza na Primorskem

Ljubljana, 2026

Sistemska priporočila za posodabljanje pedagoških študijskih programov – Projekt Posodobitev pedagoških študijskih programov (Posodobitev PŠP NOO)

Vodja projekta: Janez Vogrinc

Avtorji: Janez Vogrinc, Tina Vršnik Perše, Milena Ivanuš-Grmek, Boštjan Šumak, Andreja Retelj, Tina Štemberger, Matej Vošnjak, Eva Letnar, Urban Prosen, Irena Samide, Marina Volk.

Ljubljana, 2026

KAZALO VSEBINE

1 KONTEKST PROJEKTA	5
2 SISTEMSKA PRIPOROČILA	10
<i>Priporočilo 1: Posodobljanje pedagoških študijskih programov naj izhaja iz sistematične evalvacije obstoječih programov, programi pa naj bodo oblikovani tako, da bodo omogočili prožno in odzivno vključevanje novosti in družbenih sprememb.....</i>	<i>10</i>
<i>Priporočilo 2: Pedagoški študijski programi morajo biti mednarodno primerljivi .....</i>	<i>12</i>
<i>Priporočilo 3: Vsebina pedagoških študijskih programov mora imeti utemeljitev v sodobnih znanstvenih spoznanjih o učenju, poučevanju, posameznih predmetnih področjih in strateških dokumentih.....</i>	<i>13</i>
<i>Priporočilo 4: Programi naj se razvijajo kompetenčno in ne predmetno.....</i>	<i>14</i>
<i>Priporočilo 5: Prenova pedagoških študijskih programov naj bo postopna in razvojna. ....</i>	<i>15</i>
<i>Priporočilo 6: Izvajalcem pedagoških študijskih programov je treba zagotoviti strokovno podporo pri uvajanju sprememb.....</i>	<i>16</i>
<i>Priporočilo 7: Sodobna tehnologija (vključno z umetno inteligenco) naj bo sestavni del pedagoških študijskih programov, sodobnega poučevanja, učenja, vrednotenja znanja in profesionalnega razvoja učiteljev.....</i>	<i>18</i>
<i>Priporočilo 8: Pedagoški študijski programi naj bodo zasnovani tako, da bodo prihodnje pedagoške delavce usposabljali za razumevanje okoljskih, družbenih in ekonomskih vidikov trajnosti. Trajnostnost naj se obravnava kot medpredmetno in transformativno področje.....</i>	<i>19</i>
<i>Priporočilo 9: Učiteljski poklic naj bo prepoznan kot eden ključnih nosilcev družbenega razvoja, zato je treba sistematično povečevati njegovo privlačnost, strokovni ugled in vidnost v javnem prostoru.....</i>	<i>20</i>
<i>Priporočilo 10: V spremembe je treba vključiti vse ključne deležnike (univerzitetne učitelje, učitelje prakse, ravnatelje, študente, strokovne institucije, ministrstvo, raziskovalce).....</i>	<i>21</i>
<i>Priporočilo 11: Spremembe morajo izhajati iz kontinuiranih analiz izvajanja programov, podprtih z raziskavami in empiričnimi podatki.....</i>	<i>22</i>
<i>Priporočilo 12: Začetno izobraževanje naj prihodnje pedagoške delavce usposobi za vseživljenjsko učenje in stalni strokovni razvoj, razvijejo naj tudi kompetence, ki jim bodo omogočile reflektivno delo in raziskovanje lastne pedagoške prakse.....</i>	<i>26</i>
3 LITERATURA.....	27
4 PRILOGE	28

KAZALO SLIK

Slika 1: Struktura vključenih pilotnih projektov v okviru PŠP.....	15
Slika 2: Struktura vključenih pilotnih projektov v okviru PIZ	15
Slika 3: Vzorec izpolnjevanja anketnih vprašalnikov za trajnostne in digitalne kompetence v študijskem letu 2024/2025.....	22
Slika 4: Vzorec izpolnjevanja anketnih vprašalnikov za kompetenčna profila prihodnjih pedagoških in prihodnjih svetovalnih delavcev v študijskem letu 2024/2025	22
Slika 5: Vzorec izpolnjevanja anketnih vprašalnikov za trajnostne in digitalne kompetence v študijskem letu 2025/2026.....	23
Slika 6: Vzorec izpolnjevanja anketnih vprašalnikov za kompetenčna profila prihodnjih pedagoških in prihodnjih svetovalnih delavcev v študijskem letu 2025/2026	23
Slika 7: Vzorec izpolnjevanja anketnih vprašalnikov za izvajalce pilotnih projektov	24

1 KONTEKST PROJEKTA

Sistemska priporočila za posodabljanje pedagoških študijskih programov morajo povezovati obstoječi sistem izobraževanja prihodnjih pedagoških delavcev, potrebe šolskega sistema, razvoj družbe, mednarodne izkušnje, raziskave o učenju, strokovno mnenje visokošolskih učiteljev, strokovnjakov iz prakse (ravnateljev in drugih pedagoških delavcev) ter izkušnje študentov. V nadaljevanju je najprej podan okvir obstoječega sistema izobraževanja prihodnjih pedagoških delavcev, nato nabor sistemskih priporočil za nadaljnje posodabljanje pedagoških študijskih programov z opisom aktivnosti, ki so bile izpeljane v okviru projekta Posodobitev pedagoških študijskih programov. V zaključni prilogi (Priloga 19) so podana priporočila za razvoj digitalnih kompetenc in kompetenc trajnostnega razvoja v pedagoških študijskih programih.

Kakovost vzgojno-izobraževalnega sistema v veliki meri določajo učitelji in drugi strokovni delavci, ki so zaposleni v šoli (v nadaljevanju pedagoški delavci), zato tudi države vsaj do določene stopnje regulirajo njihov način izobraževanja in si prizadevajo, da bi bili pedagoški delavci vpeti v sistem vseživljenjskega izobraževanja in učenja. V vseh članicah EU pristojna ministrstva z zakoni in pravili postavijo smernice in okvire izobraževanja pedagoških delavcev (npr. vstopni pogoji za študij, čas trajanja izobraževanja oz. stopnja izobrazbe, ki je potrebna za opravljanje poklica, uvajanje v pedagoški poklic, pogoje, ki jih morajo izpolnjevati izobraževalci prihodnjih pedagoških delavcev ipd.), univerze oz. visokošolski zavodi pa na tej osnovi avtonomno oblikujejo študijske programe. Oblikovanje študijskih programov za prihodnje pedagoške delavce pa je vsaj do določene mere vedno tudi odraz političnih, družbeno-ekonomskih in socialnih razmer države. Ko govorimo o izobraževanju pedagoških delavcev v Sloveniji, tako ne moremo mimo političnih in družbenih sprememb, ki so pomembno vplivale na značilnosti celotnega izobraževalnega sistema.

Po reformi strokovnega programa v univerzitetni program (1987–1988) oz. reorganizaciji akademije za izobraževanje v fakulteto za izobraževanje (1990) morajo vsi pedagoški delavci v šolah imeti zaključen univerzitetni program in pridobljeno pedagoško–andragoško izobrazbo. Opraviti morajo tudi strokovni izpit, ki ga opravljajo pred državno izpitno komisijo, ki jo imenuje minister, pristojen za šolstvo. Leta 1995 je bila izdana Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji in na njeni osnovi je bila leta 1996 sprejeta zakonodaja preduniverzitetnega izobraževanja. Spremembe, do katerih je prišlo na ravni obveznega izobraževanja, so imele vpliv tudi na vsebino izobraževanja prihodnjih pedagoških delavcev (npr. zgodnejši vstop otrok v šolo, opisno ocenjevanje, učenje v prvem razredu devetletne osnovne šole ipd.). Na področju univerzitetnega izobraževanja so se najpomembnejše spremembe pričele leta 2003/2004. To študijsko leto pomeni začetek t. i. bolonjskega procesa, ki označuje vključitev slovenskega sistema v tako imenovano evropsko dimenzijo vzgoje in izobraževanja, ki se naslanja na skupno evropsko dediščino političnih, kulturnih in moralnih vrednot. Cilj bolonjskega procesa je bil, da Slovenijo do leta 2010 vključi v enoten evropski visokošolski sistem. V prenavo študijskih programov so bile zajete tudi vse fakultete, ki izobražujejo prihodnje pedagoške delavce. Za prenavo pedagoških študijskih programov je bil pomemben projekt Tuning (Tuning Educational Structures in Europe), ki je bil usmerjen k

oblikovanju konkretnih predlogov za uresničevanje bolonjskega procesa na ravni visokošolskih institucij ter posameznih predmetnih področij, njegov osnovni namen pa je bil razvoj skupne sodobne metodologije v podporo celoviti študijski prenovi. Eno od področij je bilo tudi področje edukacije, ki vsebuje področje izobraževanja pedagoških delavcev na splošno in študijske usmeritve s področja ved o izobraževanju. V okviru projekta je bilo izbranih pet ključnih sklopov (Gonzalez in Wagenaar, 2007):

- splošne kompetence in prenosljive veščine,
- predmetno-specifične kompetence,
- vloga kreditnih točk kot sistema zbiranja kreditnih točk,
- pristopi k učenju, poučevanju in ocenjevanju,
- vloga izboljšanja kakovosti v izobraževalnem procesu (s poudarkom na sistemih, ki temeljijo na interni institucionalni kulturi kakovosti).

Z vidika razvoja pedagoških študijskih programov in zagotavljanja njihove evropske primerljivosti, je pomemben Dokument o skupnih evropskih načelih za kompetence in kvalifikacije učiteljev (Zgaga, 2006), ki navaja, da učiteljski poklic potrebuje diplomu visokošolskega zavoda, učitelji morajo imeti izobrazbo s svojega poklicnega področja in ustrezno pedagoško kvalifikacijo, programi izobraževanja pedagoških delavcev morajo biti na razpolago na vseh treh stopnjah (dodiplomski, magistrski in doktorski študij), predvsem je potrebno spodbujati pripravljenost pedagoških delavcev za raziskovanje in dokazovanje lastne prakse pri razvoju novega znanja. Skupna evropska načela za učiteljske kompetence in kvalifikacije (Zgaga, 2006) so ponudila izhodišča prenovi študijskih programov za področje vzgoje in izobraževanja na štirih načelih in treh snopih kompetenc. Načela so bila: (1) učiteljevanje kot visokokvalificiran poklic, ki je (2) umeščen v kontekst vseživljenjskega učenja, (3) je mobilen in utemeljen na (4) partnerstvu. Trije snopi kompetenc pa so bili:

- usposobljenost za delo z drugimi,
- usposobljenost za delo z znanjem in
- usposobljenost za delo z družbo in v družbi.

Po t. i. bolonjski prenovi izobraževanje pedagoških delavcev, ki so zaposleni v osnovni in srednji šoli, v Sloveniji traja 5 let (zaključiti je potrebno 2. stopnjo bolonjskega študija). Kvalifikacijo za poučevanje je možno dobiti:

- z uspešnim zaključkom visokošolskega študijskega programa, ki je namenjen poučevanju enega ali dveh predmetov in s pridobitvijo strokovnega naziva profesor enega ali dveh predmetov (vzporedni model izobraževanja učiteljev) ali
- z uspešnim zaključkom visokošolskega študijskega programa, v katerem študenti usvojijo potrebna znanja o določenem predmetnem področju, v času študija pa ne usvojijo potrebnega pedagoškega znanja. Po zaključku študija mora takšen diplomant zaključiti še enoletno pedagoško-andragoško izobraževanje, ki je ovrednoteno s 60 kreditnimi točkami (zaporedni model).

Delo svetovalnega delavca v osnovni in srednji šoli pa lahko opravlja, kdor je zaključil:

- magistrski študijski program druge stopnje psihologija, pedagogika, socialno delo, socialno delo z družino, socialno vključevanje in pravičnost na področju hendikepa,

etničnosti in spola, duševno zdravje v skupnosti, socialna pedagogika, specialna in rehabilitacijska pedagogika, logopedija in surdopedagogika, supervizija, osebno in organizacijsko svetovanje, inkluzivna pedagogika ali inkluzija v vzgoji in izobraževanju.

Študijski programi, ki izobražujejo prihodnje pedagoške delavce, morajo imeti vsaj 60 KT vsebin temeljnih pedagoških predmetov, v okviru katerih pridobijo študenti znanje o pouku (npr. didaktika, specialna didaktika, teorija vzgoje, andragogika, sociologija vzgoje, filozofija edukacije, pedagoška metodologija, psihologija za učitelje, antropologija, praktično pedagoško usposabljanje ipd.). Dobro usposobljeni učitelji za svoje delo potrebujejo znanje predmetnih področij oz. strok, ki jih poučujejo, ter ustrezno pedagoško psihološko znanje. Ta znanja se med seboj tesno povezujejo. Še tako dobro obvladanje stroke brez kompetenc za vodenje in podporo učencem in upoštevanje njihovih individualnih razlik ne more pripeljati do uspeha, prav tako pa ne samo pedagoško psihološko znanje brez ustreznega poznavanja stroke.

Pedagoški študijski programi morajo biti usmerjeni v pridobivanje novih kompetenc, ki izhajajo iz prilagajanja spremembam v družbi in iz profesionalnih vlog, ki naj bi jih učitelj opravljal.

V obdobju, zaznamovanem s Covid-19 virusom, se je pokazalo, kako pomembno je računalniško znanje in digitalna pismenost učiteljev. Pedagoški delavci v šolah in na univerzah imajo danes tako dostop do različnih IKT orodij za ustvarjanje in oblikovanje večpredstavnih vsebin, s katerimi lahko sami izdelujejo gradiva v podporo pedagoškemu procesu. Pri tem velik nabor raznovrstnih orodij še ni zadosten pogoj za uspešno pripravo interaktivnih večpredstavnih gradiv, temveč so potrebna še različna znanja in veščine, ki omogočijo, da učitelji na didaktičen in smiseln način izberejo in uporabijo IKT (Droždek idr., 2019).

Skupno raziskovalno središče (SRS) Evropske komisije je raziskavo Učenje in veščine za digitalno dobo začelo leta 2005 s ciljem, da bi Evropski komisiji in državam članicam nudilo z dokazi podprto podporo pri oblikovanju politik o možnostih vključevanja digitalnih tehnologij za prenovo praks izobraževanja in usposabljanja, izboljšanje dostopa do vseživljenjskega učenja in soočanje s pojavom digitalnih kompetenc, ki jih potrebujemo za zaposlitev, osebni razvoj in socialno vključenost. Delo SRS rezultira v okvirju digitalnih kompetenc za državljane, DigComp, ki nudi orodje za izboljšanje digitalnih kompetenc državljanov in se nanaša na ustrezno in varno rabo digitalnih tehnologij, ki povezujejo ljudi s podatki, omogočajo komunikacijo in pomagajo pri reševanju problemov na različnih področjih človekovega delovanja (Ferrari, 2013). Poleg tega je rezultat razvojnega dela SRS tudi okvir digitalnih kompetenc za izobraževalne ustanove, DigCompOrg (Kampylis idr., 2015) in okvir digitalnih kompetenc za učitelje DigCompEdu (Redecker, 2017). Slednji je namenjen učiteljem na vseh ravneh izobraževanja, vključno s splošnim ter poklicnim in strokovnim izobraževanjem, pa tudi izobraževanjem učencev s posebnimi potrebami in neformalnim izobraževanjem (Redecker, 2017).

Okvir DigCompEdu opredeljuje šest področij kompetenc s skupno dvaindvajsetimi temeljnimi kompetencami. Te morajo pedagoški delavci obvladati, da lahko kakovostno opravljajo svoje pedagoško delo z uporabo IKT in tudi vse s tem delom povezane dejavnosti. Šest področij

kompetenc je razdeljeno v tri sklope, to so strokovne kompetence učiteljev, kompetence učencev in pedagoške kompetence učiteljev.

Pedagoške kompetence pedagoških delavcev vključujejo štiri področja, povezana z načrtovanjem in izvajanjem pouka ter ocenjevanjem znanja (prilagojeno po Redecker, 2017):

- Prvo področje predstavljajo kompetence za delo z **digitalnimi viri**, torej kompetence, ki so nujne za učinkovito in odgovorno rabo razpoložljivih virov, ustvarjanje novih in izmenjavo sedanjih virov in gradiv za učenje, ob upoštevanju pravil avtorske in programske zaščite gradiv za objavo.
- Drugo področje vključuje kompetence za uporabo digitalnih tehnologij za izvedbo **poučevanja in učenja**, vključno s podporo učencem za kakovostno učenje, kjer sta poudarjena sodelovalno in samoregulativno učenje.
- Tretje področje kompetenc je povezano s **preverjanjem in ocenjevanjem znanja**. Te dejavnosti, zlasti sprotne, formativno preverjanje znanja in spremljanje učencev, so lahko podkrepljene z analizo velike količine podatkov, ki jih je mogoče zbrati z IKT.
- Četrto področje kompetenc je osredotočeno na **opolnomočenje učencev** za učinkovito učenje z zagotavljanjem dostopnosti, z inkluzijo, z upoštevanjem didaktičnega načela, ki vključuje tako učno diferenciacijo kot tudi individualizacijo in z drugimi oblikami dejavne podpore učencem.

Za podporo trajnostnemu in učinkovitemu prilagajanju sistemov izobraževanja in usposabljanja držav članic EU v digitalni dobi je Evropska komisija sprejela nov Akcijski načrt za digitalno izobraževanje 2021 – 2027 (ANDI) (Evropska komisija, 2020a), s katerim je predlagala sklop pobud za visokokakovostno, vključujoče in dostopno digitalno izobraževanje v Evropi

V Sloveniji je implementacija prej navedenih evropskih okvirjev digitalnih kompetenc v povezavi z novim EU Akcijskim načrtom za digitalno izobraževanje opredeljena v nacionalnem Akcijskem načrtu digitalnega izobraževanja 2021 – 2027 (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, 2022; Evropska komisija, 2020a). Pri razvoju ANDI so bile upoštevane tudi nekatere pomanjkljivosti, povezane z uporabo digitalne tehnologije v Sloveniji (npr.: velike razlike v kompetentnosti učiteljev pri uporabi digitalnih tehnologij; pomanjkanje celovitih in utemeljenih rešitev na področju didaktične uporabe digitalnih tehnologij pri pouku; potreba po vzpostavitvi in nadgradnji večjih projektov, ki so celovito naslavljali predvsem pedagoške digitalne kompetence učiteljev).

Kako pomembni so dobro usposobljeni pedagoški delavci v vzgoji in izobraževanju za kakovosten izobraževalni sistem in za napredek celotne družbe se je že leta 1992 zavedal UNESCO, ko je začel promovirati izobraževanje za trajnostni razvoj. Izobraževalni sistemi se morajo odzvati na aktualne potrebe družbe in razvijati znanje, spretnosti, vrednote in stališča, ki bodo prispevali k bolj trajnostni družbi. Tudi Evropski zeleni dogovor (The European Green Deal) (Evropska komisija, 2019) in Strategija EU za biotsko raznovrstnost 2030 (the EU's Biodiversity Strategy 2030) (Evropska komisija, 2020b) poudarjata ključno vlogo šol in visokošolskih ustanov pri spremembah, potrebnih za uspešen zeleni prehod. Agenda 2030 za trajnostni razvoj Združenih narodov je poudarila pomembnost ustreznega odziva

izobraževalnih sistemov za doseg trajnostno naravnane družbe in med enega izmed ciljev trajnostnega razvoja uvrstila tudi izobraževanje, z namenom vsem zagotoviti enakopravno kakovostno izobraževanje ter spodbujati možnosti vseživljenjskega učenja (Organizacija združenih narodov, 2015). Kakovostno izobraževanje je torej samostojen cilj trajnostnega razvoja, hkrati pa je tudi sredstvo, s katerim je možno doseči ostale cilje trajnostnega razvoja. Vsak posameznik mora biti nosilec sprememb, kar pomeni, da potrebuje najprej ustrezno znanje in kompetence s tega področja, pa tudi ustrezne vrednote in stališča, ki bodo zagotavljala, da bo lahko prispeval k trajnostni družbi. Cilji trajnostnega razvoja Združenih narodov temeljijo na pričakovanju, da bodo vsi učenci usvojili znanje in spretnosti, potrebne za spodbujanje trajnostnega razvoja, vključno z izobraževanjem o trajnostnem razvoju in življenjskih slogih, človekovih pravicah, enakosti spolov, spodbujanju kulture miru in nenasilja, svetovnega državljanstva in spoštovanja kulturne raznolikosti ter razumeli prispevek kulture k trajnostnemu razvoju.

Za vzgojo in izobraževanje za trajnostni razvoj je pomemben tudi okvir GreenComp, ki opredeljuje sklop kompetenc za trajnostnost, ki naj bi bile vključene v vzgojno-izobraževalne programe. Cilj okvira GreenComp je spodbujati trajnostno miselnost tako, da uporabnikom pomaga razvijati znanje, spretnosti in odnose za mišljenje, načrtovanje in delovanje z empatijo, odgovornostjo in skrbjo za naš planet in javno zdravje (Bianchi idr., 2022). Vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj mora biti integralni del kakovostnega izobraževanja, vpet v koncept vseživljenjskega izobraževanja in učenja.

Pomembno pa je tudi zavedanje, da v družbi hitrih in nenehnih sprememb začetno izobraževanje ne more dati vsega znanja in kompetenc, ki jih bodo potrebovali pedagoški delavci v svoji delovni karieri pri obvladovanju različnih vidikov svojega poklica. Zato se v kontekstu vseživljenjskega izobraževanja poudarja stalen strokovni razvoj, v katerem je poudarjena kontinuiteta in povezanost med različnimi obdobji poklicnega izobraževanja in prakse. Pomemben dejavnik stalnega strokovnega razvoja pedagoških delavcev predstavlja v Sloveniji tudi sistem nadaljnega izobraževanja in usposabljanja. Pomeni obliko vseživljenjskega izobraževanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju, ki poleg študijskih programov za pridobitev izobrazbe oz. za izpopolnjevanje, zagotavlja strokovnim delavcem možnost za obnavljanje, razširjanje in poglobljanje znanja ter seznanjanja z novostmi stroke ali pa služi za pridobitev javno veljavne listine (npr. pedagoško-andragoško izobraževanje). Zato smo se v projektu osredotočili tudi na prenovo pedagoških študijskih programov za izpopolnjevanje.

2 SISTEMSKA PRIPOROČILA

Priporočilo 1: *Posodabljanje pedagoških študijskih programov naj izhaja iz sistematične evalvacije obstoječih programov, programi pa naj bodo oblikovani tako, da bodo omogočili prožno in odzivno vključevanje novosti in družbenih sprememb.*

Na začetku projekta je bilo podrobno analiziranih 85 obstoječih pedagoških študijskih programov. Na ravni dodiplomskega študija je bila izvedena analiza 23 pedagoških študijskih programov, na ravni podiplomskega študija pa 57 pedagoških študijskih programov. Izvedenih je bilo tudi 5 analiz pedagoških programov za izpopolnjevanje. V instrumentu za analizo pedagoških študijskih programov je bilo opredeljenih 12 širših vsebinskih področij, znotraj njih pa 36 tematik.

Področja (tematike so v oklepajih) obsegajo evropski zeleni dogovor (okoljska ozaveščenost, podnebna kriza, negativni vplivi na okolje), gospodarstvo za ljudi (socialna pravičnost, odprava revščine, odgovorna raba virov), digitalno pismenost (digitalne spretnosti, umetna inteligenca, internetna varnost), spodbujanje evropskega načina življenja (medkulturnost in večjezičnost, poučevanje otrok s posebnimi potrebami, zmanjšanje neenakosti, enakost spolov), močnejšo Evropo v svetu (odgovorna poraba, inovacije, sodelovanje in partnerstvo), novo spodbudo za evropsko demokracijo (demokracija, človekove pravice, kritično mišljenje), dodatne vsebine (trajnostnost, trajnostni sistemi, reševanje kompleksnih problemov, kreativnost), poučevanje (ocenjevanje znanja, didaktika in metodika, vseživljenjsko učenje učencev, nadarjeni učenci, individualizacija in diferenciacija, učenje učenja), vzgojo (disciplina, vzgojni pristopi, avtoriteta), kakovostno izobraževanje (raziskovanje, samoevalvacija), strokovni razvoj ter zdravje in dobro počutje (razvoj socialnih in čustvenih kompetenc učencev, skrb za zdravje in dobrobit).

Analiza pedagoških študijskih programov Univerze v Ljubljani in Univerze v Mariboru je pokazala, da je na ravni ciljev in kompetenc najpogosteje zastopano področje poučevanja, najmanj zastopano pa področje strokovnega razvoja. Analiza pedagoških študijskih programov Univerze na Primorskem je pokazala, da je najbolj zastopano področje spodbujanja evropskega načina življenja, najmanj zastopano pa področje strokovnega razvoja. Področje poučevanja je tako med najbolj zastopanimi na ravni konzorcija, medtem ko je strokovni razvoj med najmanj zastopanimi. Pri tem je treba poudariti, da manjša zastopanost posameznih področij ne pomeni nujno njihove odsotnosti v študijskih programih ali pedagoški praksi. Določene vsebine so namreč vključene posredno, interdisciplinarno ali integrirano v okviru drugih predmetnih področij, vendar v učnih načrtih niso neposredno opredeljene.

Med najbolj zastopanimi temami so digitalne spretnosti (področje digitalna pismenost), medkulturnost in večjezičnost ter poučevanje otrok s posebnimi potrebami (področje spodbujanje evropskega načina življenja), kritično mišljenje (področje nova spodbuda za evropsko demokracijo), ocenjevanje znanja ter didaktika in metodika (področje poučevanje), raziskovanje (področje kakovostno izobraževanje) ter razvoj socialnih in čustvenih kompetenc ter skrb za zdravje in dobrobit (področje zdravje in dobro počutje). Med najmanj zastopanimi

temami pa so podnebna kriza ter negativni vplivi na okolje (področje evropski zeleni dogovor), odprava revščine (področje gospodarstvo za ljudi), umetna inteligenca (področje digitalna pismenost), enakost spolov (področje spodbujanje evropskega načina življenja), demokracija ter človekove pravice (področje nova spodbuda za evropsko demokracijo), vseživljenjsko učenje učencev, individualizacija in diferenciacija ter učenje učenja (področje poučevanje), vzgojni pristopi (področje vzgoja) ter samoevalvacija (področje kakovostno izobraževanje).

Podrobnejša analiza pedagoških študijskih programov se nahaja v Prilogi 1.

Priporočilo 2: *Pedagoški študijski programi morajo biti mednarodno primerljivi.*

V projektu Posodobitev pedagoških študijskih programov smo v primerjalno analizo mednarodnih raziskav vključili Estonijo, Hrvaško in Irsko, saj v svoje izobraževalne sisteme intenzivno uvajajo digitalizacijo, trajnostni razvoj in sodobne pedagoške pristope. Izdelan je bil pregled kompetenčnih okvirov in pristopov k izobraževanju učiteljev ter njihova povezava s slovenskimi merili za akreditacijo pedagoških študijskih programov.

Podrobnejša analiza se nahaja v Prilogi 2, v nadaljevanju pa predstavljamo le izbor glavnih ugotovitev.

Hrvaška: Hrvaška opredeljuje celovit nabor učiteljskih kompetenc, ki vključuje strokovno znanje, načrtovanje in izvajanje pouka, uporabo sodobnih metod ter IKT. Poseben poudarek je namenjen vključujočemu učnemu okolju, sodelovanju, etičnemu delovanju in vseživljenjskemu strokovnemu razvoju. Primerjava študijskih programov v Zagrebu in Zadru kaže dobro razvite digitalne in pedagoške kompetence, medtem ko trajnostne kompetence ostajajo redko oziroma neizrazito vključene v programe.

Irski: Pedagoški programi opredeljujejo kompetence učiteljev skozi vrednote, veščine in znanja, s poudarkom na etiki, vseživljenjskem učenju, refleksiji in odgovornosti učitelja. Pomembno je ustvarjanje vključujočega okolja, učinkovito poučevanje, sodelovanje ter uporaba didaktičnih, ocenjevalnih in digitalnih pristopov. Znanja vključujejo kurikulum, razvoj učencev, zakonodajo, raziskovanje ter digitalno pismenost in kibernetiko varnost, s poudarkom na socialni pravičnosti, inkluziji in globalnem državljanstvu. Digitalne kompetence so izražene skozi odgovorno rabo tehnologije in razvoj digitalnih virov, trajnostne pa posredno skozi globalno odgovornost in etično delovanje.

Estonija: Izobraževalni sistem razvija digitalne kompetence, saj vključuje informacijsko pismenost, komunikacijo, ustvarjanje digitalnih vsebin, varnost in reševanje problemov. Okvir naslavlja poučevanje, ocenjevanje in profesionalni razvoj učiteljev ter poudarja uporabo digitalnih orodij, individualizacijo, inkluzijo in razvoj digitalne pismenosti. Učenci razvijajo veščine ustvarjanja digitalnih vsebin, varne in odgovorne rabe tehnologije ter reševanja problemov. Digitalne kompetence učiteljev temeljijo na vseživljenjskem razvoju, sodelovanju in nadgrajevanju pedagoške prakse.

Glavne ugotovitve: Digitalne in trajnostne kompetence postajajo osrednji del sodobnega izobraževanja ter se povezujejo z drugimi pomembnimi kompetencami, zato prihodnji učitelji potrebujejo kombinacijo strokovnega znanja, digitalne pismenosti, sodelovanja, prilagajanja in etičnega delovanja. Sodobni izobraževalni sistemi poudarjajo individualizacijo pouka, uporabo digitalnih orodij, dostopnost učnih gradiv ter vse večji pomen trajnostnega razvoja, globalnega državljanstva, kulturne raznolikosti in družbene odgovornosti. Hkrati izpostavljajo kibernetiko varnost, varno rabo tehnologije, kritično vrednotenje informacij ter vseživljenjsko učenje, samoevalvacijo, sodelovanje in raziskovalno delo. Izsledki potrjujejo, da morajo pedagoški programi prihodnje pedagoške delavce pripravljati ne le na posredovanje znanja, temveč tudi na odzivanje na družbene, tehnološke in okoljske izzive.

Priporočilo 3: *Vsebina pedagoških študijskih programov mora imeti utemeljitev v sodobnih znanstvenih spoznanjih o učenju, poučevanju, posameznih predmetnih področjih in strateških dokumentih.*

V projektu smo v analizo teoretičnih konceptov, nacionalnih in mednarodnih dokumentov vključili številne virov, kot so znanstveni članki, ključni kompetenčni okviri ter mednarodni dokumenti, ki obravnavajo razvoj in pomen ključnih kompetenc v izobraževanju. V analizo je bilo vključenih 11 virov v sklopu »ključne kompetence«, 20 virov v sklopu »digitalne kompetence« in 16 virov v sklopu »trajnostne kompetence. Na podlagi analiziranih dokumentov smo ugotovili, da je pri prenavljanju pedagoških študijskih programov pomembno zavedanje, da so kompetence kombinacija znanja, spretnosti in odnosov, kar je potrebno naslavljati skozi načrtovanje sprememb. Prepoznane so bile osnovne ključne kompetence ter posebej še digitalne kompetence in trajnostne kompetence.

Podrobnejša analiza se nahaja v Prilogi 3, v nadaljevanju pa predstavljamo le izbor glavnih ugotovitev.

Ključne kompetence predstavljajo temelj za osebni razvoj, zaposljivost, socialno vključenost, aktivno državljanstvo ter uspešno življenje v sodobni družbi. Razvijajo se skozi vse življenje in v različnih učnih okoljih, tako v formalnem izobraževanju kot tudi z neformalnim in priložnostnim učenjem. Evropski referenčni okvir opredeljuje osem ključnih kompetenc, ki se med seboj prepletajo in dopolnjujejo. Posebej pomembne so prečne spretnosti, kot so kritično mišljenje, reševanje problemov, sodelovanje, ustvarjalnost, komunikacija in medkulturne spretnosti, saj podpirajo razvoj vseh kompetenčnih področij.

Med ključnimi kompetencami imajo v sodobnem času posebno vlogo digitalne kompetence, ki so nujne za uspešno delovanje v izobraževanju, na delovnem mestu in v vsakdanjem življenju. Njihov razvoj zahteva stalno prilagajanje tehnološkim spremembam, jasno zastavljene učne cilje, praktično usposabljanje ter možnosti za uporabo pridobljenega znanja v praksi. Pomembno področje predstavljajo tudi trajnostne kompetence, ki posameznikom in skupnostim omogočajo odgovorno delovanje za boljšo prihodnost. Te kompetence presegajo zgolj okoljsko ozaveščenost, saj vključujejo sistemsko razmišljanje, etično in odgovorno ravnanje, sodelovanje, komunikacijo, inovativno reševanje problemov ter trajnostno vodenje.

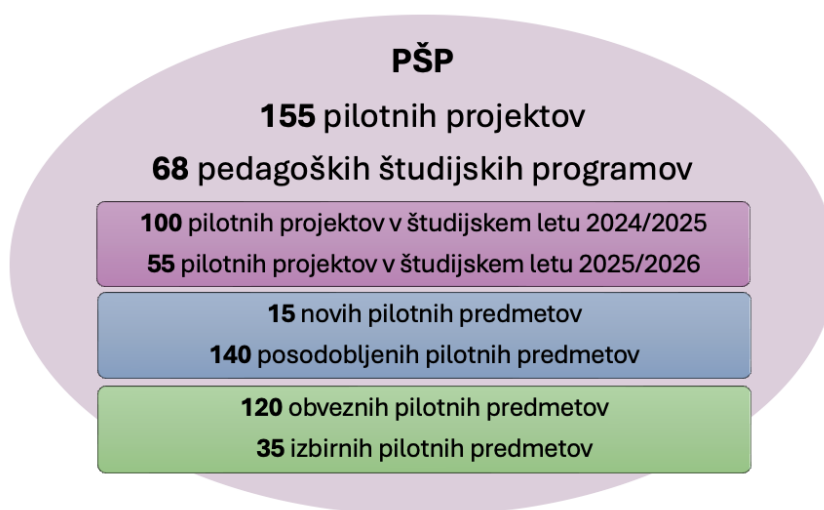
Priporočilo 4: *Programi naj se razvijajo kompetenčno in ne predmetno.*

Razvili smo 3 kompetenčne okvire: kompetenčni okvir učitelja razrednega pouka, kompetenčni okvir učitelja predmetnega pouka in kompetenčni okvir svetovalnega delavca glede na področje delovanja svetovalnega delavca v vzgojno-izobraževalnih zavodih. Diplomanti pedagoških študijskih programov morajo biti sposobni povezati in uporabiti pridobljeno znanje v kompleksnih, nepredvidljivih in raznovrstnih okoliščinah, pri čemer se tesno povezujejo tri sestavine njihovih kompetenc: spoznavna (znanje in razumevanje), akcijska (poklicne sposobnosti) in čustveno-motivacijska (stališča in vrednote). Za učitelje razrednega in predmetnega pouka ter svetovalne delavce je bil oblikovan nabor splošnih kompetenc, ki si jih morajo pridobiti diplomanti vseh pedagoških študijskih programov. Splošne kompetence se združujejo v 4 širših vsebinskih sklopov: učinkovito poučevanje in vzgajanje, sodelovanje z delovnim in družbenim okoljem (z družbo in v družbi), usposobljenost za profesionalni razvoj, organizacijske in vodstvene sposobnosti. Kompetenčni okvir svetovalnega delavca pa vključuje še dva sklopa kompetenc: kompetence, ki se dotikajo širšega področja svetovalnega dela in so pomembne za vse svetovalne delavce (raziskovalno-razvojne kompetence, odnosno-komunikacijske kompetence, koordinacijsko-organizacijske kompetence, osebne kompetence, reflektivna kompetenca) in kompetence ožjega strokovnega področja posameznih profilov znotraj svetovalne službe.

Podrobnejši kompetenčni okviri učitelja razrednega pouka, učitelja predmetnega pouka in svetovalnega delavca se nahajajo v Prilogah 4–6.

Priporočilo 5: *Prenova pedagoških študijskih programov naj bo postopna in razvojna.*

V okviru projekta smo v 68 prenovljenih pedagoških študijskih programih (36 na Univerzi v Ljubljani, 21 na Univerzi v Mariboru in 11 na Univerzi na Primorskem) izvedli 155 pilotnih projektov (91 na Univerzi v Ljubljani, 34 na Univerzi v Mariboru in 30 na Univerzi na Primorskem). Posodobili smo tudi 4 programe izpopolnjevanja (2 na Univerzi v Ljubljani, 1 na Univerzi v Mariboru in 1 na Univerzi na Primorskem), v katerih smo izvedli 6 pilotnih projektov znotraj programov za izpopolnjevanje (3 na Univerzi v Ljubljani, 2 na Univerzi v Mariboru in 1 na Univerzi na Primorskem). Pilotna izvedba je omogočila postopno uvajanje sprememb, sprotno evalvacijo in hitrejšo možnost prilagoditev.

Slika 1: Struktura vključenih pilotnih projektov v okviru PŠP

Slika 2: Struktura vključenih pilotnih projektov v okviru PIZ

Priporočilo 6: *Izvajalcem pedagoških študijskih programov je treba zagotoviti strokovno podporo pri uvajanju sprememb.*

V okviru projekta smo za ta namen oblikovali in vzdrževali spletno stran, kjer so bile zbrane vse pomembne informacije o izvajanju projekta in vsa gradiva, ki so podpirala izvedbo pilotnih projektov. Nastala so tudi gradiva, ki so prosto dostopna vsem izvajalcem pedagoških študijskih programov: Priročnik za razvijanje trajnostnih kompetenc v pedagoških študijskih programih, Znanstvena monografija Razvoj kompetenc prihodnosti v pedagoških študijskih programih, Priročnik za razvijanje digitalnih kompetenc v pedagoških študijskih programih.

Namen **Priročnika za razvijanje trajnostnih kompetenc v pedagoških študijskih programih** je podati strokovne in praktične smernice za načrtovanje in vključevanje trajnostnih kompetenc skladno z Agendo za trajnostni razvoj do leta 2030 in Evropskim okvirom kompetenc za trajnostnost (GreenComp). Namenjen je visokošolskim učiteljem in sodelavcem kot strokovna podpora pri načrtovanju in prenovi vsebin ter kot izhodišče za nadaljnji strokovni razmislek. Priročnik prispeva k sistematičnemu vključevanju trajnostnih vsebin v izobraževanje prihodnjih učiteljev in drugih strokovnih delavcev ter spodbuja razvoj izobraževanja, ki oblikuje odgovorne in družbeno angažirane posameznike. Hkrati ponuja konkretne primere učnih strategij, pristope k vrednotenju znanja in smernice za prenavo kurikulumov. Osrednji del priročnika obravnava deset vsebinskih področij, prepoznanih na podlagi pregleda pedagoških študijskih programov in učnih načrtov predmetov, in sicer: Evropski zeleni dogovor, Gospodarstvo za ljudi, Spodbujanje evropskega načina življenja, Močnejša Evropa v svetu, Nova spodbuda za evropsko demokracijo, Zdravje in dobro počutje, Poosebljanje vrednot trajnostnosti, Sprejemanje kompleksnosti v trajnostnosti, Zamišljanje trajnostnih prihodnosti in Delovanje za trajnostnost. Vsako področje je teoretično utemeljeno, povezano s cilji trajnostnega razvoja ter podprto z izkušnjami in ugotovitvami izvajalcev pilotnih projektov. Priročnik vključuje tudi deset primerov konkretnih aktivnosti izvajalcev posodobitev predmetov, ki se navezujejo na posamezna obravnavana vsebinska področja.

Priročnik se nahaja v Prilogi 7.

Namen **Priročnika za razvijanje digitalnih kompetenc v pedagoških študijskih programih** je podpora sistematičnemu vključevanju digitalnih kompetenc v pedagoške študijske programe. Priročnik izhaja iz evropskih okvirov digitalnih kompetenc, predvsem DigComp in DigCompEdu, ter jih prilagaja slovenskemu visokošolskemu in pedagoškemu prostoru. Priročnik obravnava ključna področja digitalnih kompetenc (informacijska in podatkovna pismenost, digitalna komunikacija in sodelovanje, ustvarjanje in deljenje digitalnih vsebin, varna in odgovorna raba digitalnih tehnologij, digitalno državljanstvo, uporaba umetne inteligence in kritično vrednotenje digitalnih vsebin). Za posamezne kompetence priročnik vsebuje opis kompetence in njen namen, problemska področja oziroma primere uporabe, tehnološka priporočila in priporočena orodja, povezave z okvirom DigCompEdu, kazalnike doseganja kompetenc, priporočila za izobraževalce za vključevanje kompetenc v pedagoški proces.

Priročnik se nahaja v Prilogi 8.

Znanstvena monografija **Razvoj kompetenc prihodnosti v pedagoških študijskih programih** obravnava razvoj kompetenc prihodnjih pedagoških delavcev kot ključni dejavnik kakovosti vzgoje in izobraževanja. Prispevki, utemeljeni tako teoretično kot empirično, prikazujejo tri vsebinsko povezane sklope: (I.) razvoj digitalnih kompetenc, vključno z uporabo sodobnih tehnologij in umetne inteligence v pedagoškem procesu ter analizo didaktičnih pristopov in digitalnih učnih okolij, (II.) vključevanje kompetenc za trajnostnost v pedagoško izobraževanje z vidika okvira GreenComp ter (III.) povezovanje obeh področij kompetenc, ki kaže, kako se digitalne kompetence in kompetence za trajnostnost dopolnjujejo v sodobnih, pogosto interdisciplinarno zasnovanih študijskih programih. Monografija pomembno prispeva k razumevanju sodobnih zahtev pedagoškega izobraževanja ter k razvoju inovativnih pristopov, usmerjenih v odzivanje na aktualne družbene izzive.

Znanstvena monografija se nahaja v Prilogi 9.

Priporočilo 7: *Sodobna tehnologija (vključno z umetno inteligenco) naj bo sestavni del pedagoških študijskih programov, sodobnega poučevanja, učenja, vrednotenja znanja in profesionalnega razvoja učiteljev.*

Na ravni konzorcija je bilo posodobljenih 130 pilotnih predmetov s področja digitalizacije. Od tega je 80 pilotnih predmetov posodabljal izključno digitalne kompetence, preostalih 50 pa digitalne kompetence v kombinaciji s trajnostnimi kompetencami. Analiza pilotnih predmetov, katerih cilj je bil razvoj digitalnih kompetenc, je pokazala, da so nosilci in izvajalci pilotnih predmetov to želeli doseči na različne načine (z eno ali več spremembami rubrik učnega načrta). Pri 94 pilotnih predmetih so posodobili vsebino učnega načrta, pri 33 predmetih temeljno literaturo in vire, pri 95 pilotnih predmetih cilje in kompetence, pri 79 pilotnih predmetih predvidene študijske rezultate, pri 54 predmetih metode poučevanja in učenja, pri 11 pilotnih predmetih načine ocenjevanja ter pri 32 pilotnih predmetih reference nosilca.

Priporočilo 8: *Pedagoški študijski programi naj bodo zasnovani tako, da bodo prihodnje pedagoške delavce usposabljali za razumevanje okoljskih, družbenih in ekonomskih vidikov trajnostnosti. Trajnostnost naj se obravnava kot medpredmetno in transformativno področje.*

Na ravni konzorcija je bilo posodobljenih 81 pilotnih predmetov s področja trajnostnosti. Od tega je 31 pilotnih predmetov posodabljalo izključno trajnostne kompetence, preostalih 50 pa trajnostne kompetence v kombinaciji z digitalnimi kompetencami. Analiza pilotnih predmetov, katerih cilj je bil razvoj kompetenc za trajnostnost, je pokazala, da so nosilci in izvajalci pilotnih predmetov to želeli doseči na različne načine (z eno ali več spremembami rubrik učnega načrta). Pri 59 pilotnih predmetih je bila posodobljena vsebina, pri 20 predmetih temeljna literatura in viri, pri 51 pilotnih predmetih cilji in kompetence, pri 40 pilotnih predmetih predvideni študijski rezultati, pri 3 predmetih metode poučevanja in učenja, pri 14 pilotnih predmetih reference nosilca, noben pilotni predmet pa ni posodobil načina ocenjevanja.

Priporočilo 9: *Učiteljski poklic naj bo prepoznan kot eden ključnih nosilcev družbenega razvoja, zato je treba sistematično povečevati njegovo privlačnost, strokovni ugled in vidnost v javnem prostoru.*

Za večjo vidnost učiteljskega poklica smo v okviru projekta izvajali diseminacijo, ki na ravni konzorcija obsega skupno 109 aktivnosti. Med njimi je 60 diseminacijskih objav, povezanih z izvajanjem pilotnih projektov, 22 objav, namenjenih predstavitvi rezultatov in promociji projektov na javnih dogodkih, 10 objav o delovanju Projektnega sveta, 12 objav o poteku projekta ter 5 strokovno-znanstvenih objav. Na ravni Univerze v Ljubljani je bilo skupno evidentiranih 72 primerov diseminacije, 29 na ravni Univerze v Mariboru ter 8 primerov diseminacije s strani Univerze na Primorskem.

Pomemben del diseminacije predstavlja tudi spletna stran Pedagogi.si (<https://pedagogi.si>), aktivni pa so tudi profili na družbenih omrežjih Instagram, Facebook in X. K diseminaciji prav tako pomembno prispevajo organizirane javne razprave ter izvajalci pilotnih projektov, ki v okviru posodobitev pripravljajo različna strokovna gradiva, med drugim monografijo Vzgoja kot teorija in praksa: od temeljnih konceptov do aplikacij (avtorici dr. Sanja Berčnik in dr. Laura Rožman Krivec).

Priporočilo 10: *V spremembe je treba vključiti vse ključne deležnike (univerzitetne učitelje, učitelje prakse, ravnatelje, študente, strokovne institucije, ministrstvo, raziskovalce).*

Organizirali smo 3 javne razprave, ki so bile namenjene pogovoru o kompetencah, ki jih potrebujejo učitelji in drugi strokovni delavci v vzgoji in izobraževanju za kakovostno opravljanje svojega poklica. Na javnih razpravah so sodelovali predstavniki univerz, študenti, predstavniki prakse (ravnatelji, učitelji, svetovalni delavci) in tudi predstavniki resornega ministrstva.

V ponedeljek, 29. 1. 2024, je v Kopru potekala Javna razprava z naslovom Kompetenčni okvir učiteljev razrednega pouka. Na javno razpravo se je prijavilo 46 udeležencev, od tega 17 udeležencev z aktivno predstavitvijo prispevkov; udeleženci so bili tako ravnatelji in ravnateljice slovenskih osnovnih šol kot predstavniki z vseh treh pedagoških fakultet v Sloveniji. V ponedeljek, 5. 2. 2024, je na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru potekala javna razprava o kompetenčnem profilu svetovalnih delavcev. Udeležilo se je enaintrideset udeležencev iz različnih institucij. Javna razprava o kompetenčnem profilu učitelja predmetnega pouka se je odvila 2. februarja 2024 v prostorih Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani. Svoja razmišljanja in uvide o kompetencah učiteljev predmetnega pouka je predstavilo 11 strokovnjakov, med njimi ravnatelji, profesorji in učitelji.

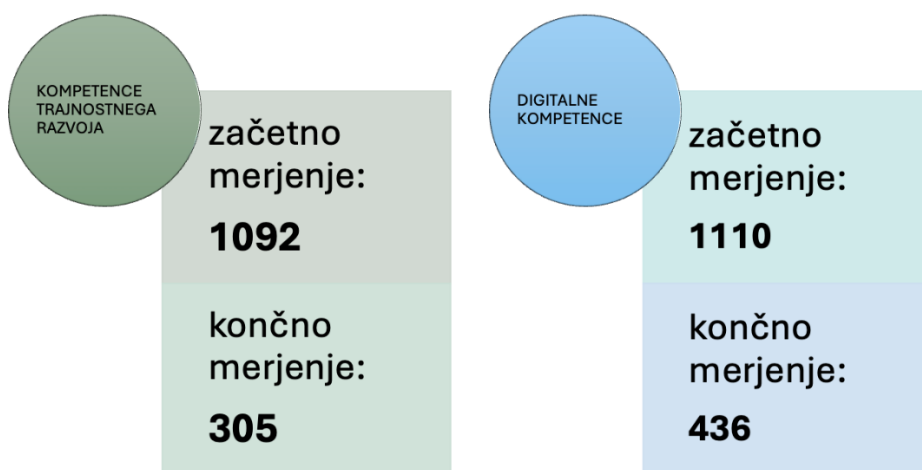
Izkušnje projekta kažejo, da so prav sodelovanje, dialog in usklajevanje med različnimi deležniki ključni za oblikovanje strokovno utemeljenih, izvedljivih in razvojno naravnanih rešitev na področju izobraževanja prihodnjih pedagoških delavcev. Takšno sodelovanje je omogočilo boljše razumevanje potreb visokošolskega izobraževanja, večjo povezanost med teorijo in prakso ter oblikovanje priporočil, ki temeljijo na dejanskih izzivih in potrebah sodobnega izobraževanja.

Podrobnejša poročila javnih razprav se nahaja v Prilogah 10–12.

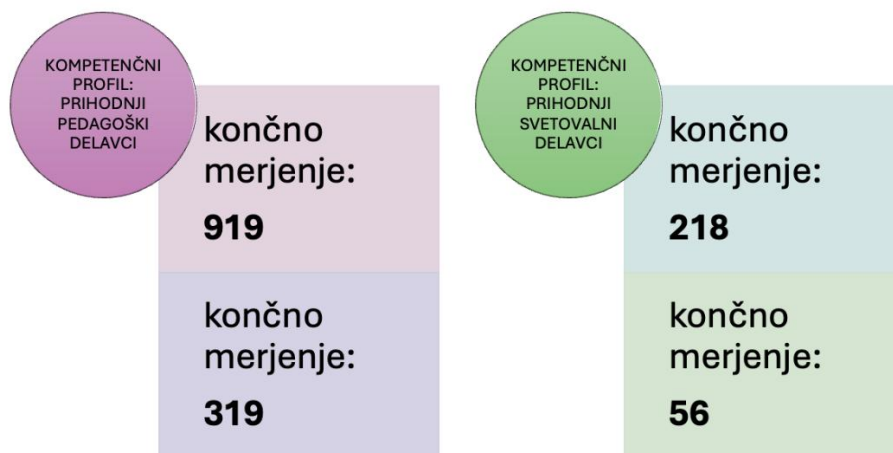
Priporočilo 11: *Spremembe morajo izhajati iz kontinuiranih analiz izvajanja programov, podprtih z raziskavami in empiričnimi podatki.*

Posodobitve pedagoških študijskih programov morajo izhajati iz raziskovalno podprtih analiz, kar omogoča oblikovanje kakovostnih in dolgoročno vzdržnih rešitev. Pilotne izvedbe posodobljenih predmetov so omogočile sprotno spremljanje učinkov sprememb, evalvacijo in prilagajanje posodobitev na podlagi pridobljenih podatkov.

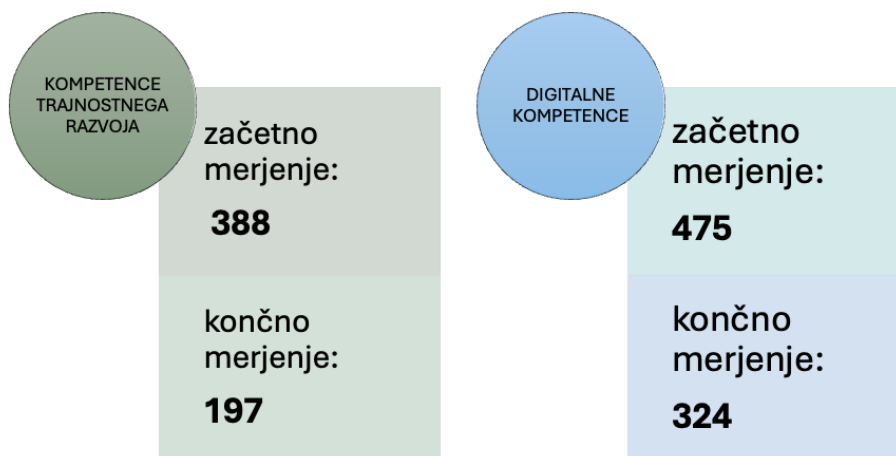
Evalvacija projekta je bila zasnovana tako, da je v vsakem semestru potekalo začetno in končno anketiranje študentov, s katerim se je ugotavljal napredek študentov, ki so bili vključeni v pilotne projekte, na področju trajnostnih in digitalnih kompetenc ter kompetenčnega profila prihodnjega učitelja in svetovalnega delavca.

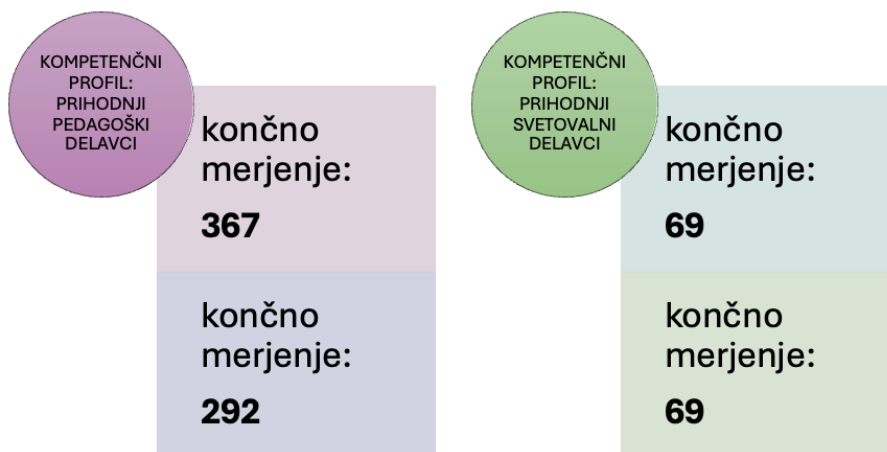
Slika 3: Vzorec izpolnjevanja anketnih vprašalnikov za trajnostne in digitalne kompetence v študijskem letu 2024/2025

Slika 4: Vzorec izpolnjevanja anketnih vprašalnikov za kompetenčna profila prihodnjih pedagoških in prihodnjih svetovalnih delavcev v študijskem letu 2024/2025

Slika 5: Vzorec izpolnjevanja anketnih vprašalnikov za trajnostne in digitalne kompetence v študijskem letu 2025/2026

Slika 6: Vzorec izpolnjevanja anketnih vprašalnikov za kompetenčna profila prihodnjih pedagoških in prihodnjih svetovalnih delavcev v študijskem letu 2025/2026

Anketni vprašalnik o digitalnih kompetencah je izpolnilo 1110 študentov na začetku in 436 študentov na koncu uvajanja sprememb. Podatki kažejo na pozitiven učinek uvedenih sprememb v okviru projekta. Na področju digitalnih kompetenc so bili v študijskem letu 2024/25 najboljši rezultati doseženi na področju ustvarjanja digitalnih vsebin (100 % izboljšav), visoki pa tudi na področju varnosti (86 % izboljšav) in reševanja problemov (80 % izboljšav). Skupno je bilo izboljšanje digitalne pismenosti zaznano pri 67 % trditvah, negativne spremembe pa pri 21 %.

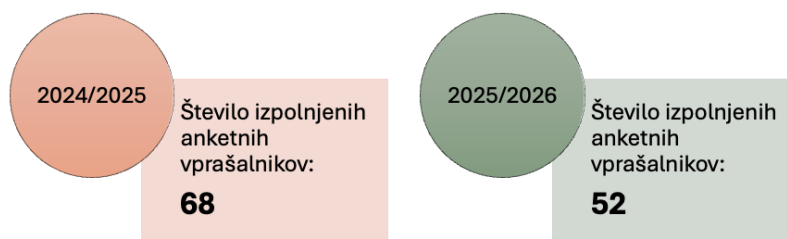
Anketni vprašalnik s področja razvoja trajnostnih kompetenc je v študijskem letu 2024/25 izpolnilo 1092 študentov, na koncu pa 305 študentov. Na področju trajnostnih kompetenc so bile izboljšave zaznane pri vseh trditvah (100 % izboljšav), na področju podnebne pismenosti pri 65 %, na področju energetske pismenosti pri 92 %, na področju ohranjanja biodiverzitete pa pri 75 % trditvah, kar kaže na splošno izboljšanje znanja.

Vprašalnik o kompetenčnem profilu prihodnjih učiteljev je izpolnilo na začetku 919 študentov, na koncu pa 319 študentov. Z anketnim vprašalnikom smo preverjali samoocene prihodnjih pedagoških delavcev glede usposobljenosti za pedagoško delo. Vprašalnik je bil razdeljen na dve področji: trenutno in pričakovano usposobljenost. Trenutna usposobljenost se je v končnem merjenju izboljšala, in sicer z 3,0–3,5 na 3,3–3,8. Najnižje ocene so bile pri delu z učenci priseljenci, socialno šibkejšimi učenci in kibernetiki etiki, najvišje pa pri jezikovni ustreznosti, vlogi učitelja kot vzora, skrbi za zdravje ter timskem delu. V primerjavi z začetnim stanjem so respondenti največji napredek zaznali pri didaktiki predmetnega področja in načrtovanju učnega procesa, brez sprememb pa je bilo pri skrbi za zdravje, dobrem počutju ter timskem delu.

Z anketnim vprašalnikom o kompetenčnem profilu prihodnjih svetovalnih delavcev smo preverjali samooceno prihodnjih svetovalnih delavcev glede usposobljenosti za delo v vzgojno-izobraževalnih zavodih. Vprašalnik je bil razdeljen na dve področji: trenutno in pričakovano usposobljenost. Trenutna usposobljenost se je rahlo izboljšala, in sicer z 3,0–3,7 na 3,2–3,9, pri čemer so najnižje ocene na področju kibernetike etike, najvišje pa pri odnosno-komunikacijskih kompetencah. Pričakovana usposobljenost je bistveno višja (z 4,2–4,5 na 4,3–4,6), z najnižjimi ocenami pri digitalni pismenosti ter najvišjimi pri odnosno-komunikacijskih in socialno-čustvenih kompetencah. V primerjavi z začetnim stanjem so vidne vrzeli med trenutno in pričakovano usposobljenostjo, zlasti pri digitalni pismenosti in etični rabi tehnologij. Respondenti so največji napredek zaznali pri spremljanju izsledkov raziskav in razvoju svetovalnega dela, najslabše pa so ocenili vseživljenjsko učenje.

Podrobnejša analiza anketnih vprašalnikov za leto 2024/25 se nahaja v Prilogah 13–16.

Za boljši vpogled v kakovost izvedbe pilotnih projektov, so izvajalci pilotnih projektov izpolnili anketne vprašalnike o zadovoljstvu izvedbe.

Slika 7: Vzorec izpolnjevanja anketnih vprašalnikov za izvajalce pilotnih projektov

V ta namen so bili izvedeni tudi fokusni intervjuji. Analiza fokusnih skupin na ravni konzorcija kaže, da so izvajalci pilotnih projektov uspešno razvijali digitalne kompetence študentov, bodočih pedagoških delavcev, z vključevanjem različnih digitalnih orodij, aplikacij in spletnih okolij v pedagoški proces. Poseben poudarek je bil na razvijanju digitalne pismenosti, kritičnemu vrednotenju informacij ter premišljeni in odgovorni uporabi digitalne tehnologije v učnem procesu. Vključevanje vsebin trajnostnega razvoja je bilo med posameznimi izvajalci pilotnih projektov različno zastopano, najpogosteje je bilo povezano z vprašanji družbene

odgovornosti, trajnostne rabe virov ter odgovorne uporabe tehnologije. Kot ključne izzive so izvajalci izpostavili heterogenost digitalnega znanja študentov, omejeno motivacijo za uporabo zahtevnejših digitalnih orodij ter časovno omejenost za poglobljeno obravnavo vsebin za razvijanje kompetenc za trajnostnost. Izvajalci načrtujejo sistematično razvijanje omenjenih kompetenc, večjo zastopanost medpredmetnega povezovanja ter vključevanje novih tehnologij, zlasti UI, v pedagoški proces.

Podrobnejša analiza fokusnih intervjujev se nahaja v Prilogi 17, analiza anketnega vprašalnika za izvajalce pa v Prilogi 18.

Priporočilo 12: *Začetno izobraževanje naj prihodnje pedagoške delavce usposobi za vseživljenjsko učenje in stalni strokovni razvoj, razvijejo naj tudi kompetence, ki jim bodo omogočile reflektivno delo in raziskovanje lastne pedagoške prakse.*

V sodobni družbi hitrih družbenih, tehnoloških in okoljskih sprememb pedagoški delavci potrebujejo kompetence, ki jim omogočajo prilagajanje novim izzivom, kritično vrednotenje lastnega dela ter stalno nadgrajevanje in poglobljanje znanja.

Oblikovani kompetenčni okviri poudarjajo pomen raziskovalno-razvojnih kompetenc, kritičnega mišljenja, sodelovanja in analize lastne pedagoške prakse. Pomemben prispevek k razvoju teh kompetenc predstavljajo tudi pilotni projekti, v katerih so študenti – prihodnji pedagoški delavci, videli, kako izvajalci preizkušajo nove pedagoške pristope, evalvirajo njihovo učinkovitost ter prilagajajo izvedbo na podlagi refleksije in povratnih informacij.

3 LITERATURA

- Bianchi, G., Pisiotis, U. in Cabrera Giraldez, M. (2022). *GreenComp: The European sustainability competence framework*. Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2760/13286>
- Droždek, S., Luštek, A. in Rugelj, J. (2019). Večpredstavna učna gradiva za boljše usposabljanje učiteljev. V J. Rugelj in V. Ferk Savec (ur.), *Inovativna didaktična uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije v študijskem procesu* (str. 11–33). Univerza v Ljubljani. <https://repositorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?id=111359>
- Evropska komisija (2019). *Evropski zeleni dogovor* (COM (2019) 640 final). Urad za publikacije Evropske Unije. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52019DC0640>
- Evropska komisija. (2020a). *Akcijski načrt za digitalno izobraževanje 2021-2027: Novi temelji za izobraževanje in usposabljanje v digitalni dobi*. Urad za publikacije Evropske Unije. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52020DC0624>
- Evropska komisija. (2020b). *EU biodiversity strategy for 2030: Bringing nature back into our lives*. Publications Office of the European Union. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52020DC0380>
- Ferrari, A. (2013). *DIGCOMP: A framework for developing and understanding digital competence in Europe*. Publications Office of the European Union. <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC83167>
- González, J. in Wagenaar, R. (ur.). (2007). *Tuning educational structures in Europe: Universities' contribution to the Bologna Process*. University of Deusto. http://tuningacademy.org/wp-content/uploads/2014/02/TuningEUI_Final-Report_EN.pdf
- Kampylis, P., Punie, Y. in Devine, J. (2015). *Promoting effective digital-age learning: A European framework for digitally competent educational organisations (DigCompOrg)*. Publications Office of the European Union. <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC98209>
- Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje. (2022). *Akcijski načrt digitalnega izobraževanja (ANDI) 2021–2027*. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/SDIG/Akcijski-nacrt-za-digitalno-izobrazevanje_ANDI-2023_web.pdf
- Organizacija združenih narodov. (2015). *Spremenimo svet: Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030 = Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development* (slovenski prevod). Center za evropsko prihodnost. <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZZ/Dokumenti/multilaterala/razvojno-sodelovanje/publikacije/...>
- Redecker, C. (2017). *European framework for the digital competence of educators: DigCompEdu*. V Y. Punie (ur.), *EUR 28775 EN*. Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2760/159770>
- Zgaga, P. (2006). *Skupna evropska načela za kompetence in kvalifikacije učiteljev*. V P. Zgaga (ur.), *Posodobitev pedagoških študijskih programov v mednarodnem kontekstu* (str. 11–25). Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani.

4 PRILOGE

Priloga 1: Poročilo o analizi stanja obstoječih PSP in PIZ

Priloga 2: Poročilo o izdelavi mednarodnih primerjalnih analiz

Priloga 3: Poročilo o analizi teoretičnih konceptov, nacionalnih in mednarodnih dokumentov

Priloga 4: Predlog kompetenčnega okvira učitelja razrednega pouka

Priloga 5: Predlog kompetenčnega okvira učitelja predmetnega pouka

Priloga 6: Predlog kompetenčnega okvira svetovalnega delavca

Priloga 7: Priročnik za razvijanje trajnostnih kompetenc v PŠP

Priloga 8: Priročnik za razvijanje digitalnih kompetenc v PŠP

Priloga 9: Znanstvena monografija - Razvoj kompetenc prihodnosti v PŠP

Priloga 10: Poročilo javne razprave o kompetenčnem profilu učiteljev predmetnega pouka

Priloga 11: Poročilo javne razprave o kompetenčnem profilu učiteljev razrednega pouka

Priloga 12: Poročilo javne razprave o kompetenčnem profilu svetovalnih delavcev

Priloga 13: Primerjalna analiza izpolnjevanja anketnih vprašalnikov - Digitalne kompetence

Priloga 14: Primerjalna analiza izpolnjevanja anketnih vprašalnikov - Kompetence trajnostnega razvoja

Priloga 15: Primerjalna analiza izpolnjevanja anketnih vprašalnikov - Kompetenčni profil prihodnjih pedagoških delavcev

Priloga 16: Primerjalna analiza izpolnjevanja anketnih vprašalnikov - Kompetenčni profil prihodnjih svetovalnih delavcev

Priloga 17: Poročilo fokusnih intervjujev

Priloga 18: Poročilo o analizi anketnega vprašalnika za izvajalce

Priloga 19: Priporočila za spremembe pedagoških študijskih programov na osnovi analize obstoječih študijskih programov na Univerzi v Mariboru, Univerzi v Ljubljana in na Univerzi na Primorskem